

Wie doet er mee aan het -doorgaans cruciale- RTL-debat?

Zonder dat u het waarschijnlijk beseft, zal in de komende drie weken een beslissing vallen, die veel invloed zal gaan hebben op de campagne en de verkiezingsuitslag. Op zondag 26 februari zal namelijk het RTL-debat plaatsvinden. Een debat dat zowel in 2003 als in 2012 een cruciale rol speelde bij de uiteindelijke uitslag bij de verkiezing. Vanaf het moment van het debat heeft in 2003 "new kid on the block" Wouter Bos en in 2012 "new kid on the block" Diederik Samsom een grote stijging in electorale aanhang meegemaakt. De PvdA steeg in 2003 15 zetels en in 2012 zelfs bijna 20 zetels in de paar weken tot aan de verkiezing.

Aan het debat zullen 4 lijsttrekkers meedoen. RTL heeft aangekondigd dat de volgorde van Peilingwijzer bepalend zal zijn voor wie er uitgenodigd worden. Op basis van de huidige scores is het zeker dat PVV en VVD zal gaan meedoen. Maar bij de laatste Peilingwijzer (van 18 december) staan de 5 volgende partijen binnen 2% van elkaar (D66, CDA, GroenLinks, SP en PvdA).

Of Pechtold, Buma, Klaver, Roemer of Asscher aan dat debat meedoet, zal een groot verschil maken voor de dynamiek van dat debat en zal ook een fors gevolg hebben voor de daaropvolgende campagne, andere debatten en de uitslag op 15 maart.

Ik heb al eerder gesignaleerd, dat hoewel wellicht op papier lijkt dat de scores van Peilingwijzer een objectief en gemiddelde beeld geeft van de electorale verhoudingen in Nederland, er in de uitvoering een behoorlijk probleem zit. En laat nu net dat probleem hoogstwaarschijnlijk een beslissende rol gaan spelen bij de samenstelling van de deelnemers aan het RTL debat. En dat probleem zit in de frequentie van het houden van de 5 samenstellende peilingen en daardoor ook de mate van actualiteit ervan.

Via de feitelijke cijfers van de laatste Peilingwijzer zal ik dat illustreren. Die Peilingwijzer is van 4 (!) weken geleden. In het onderstaande overzicht staat de datum en de score per partij van de LAATSTE peiling van ieder van de 5 bureaus voor het berekenen van de Peilingwijzer. Die was bij I&O toen al een 1 maand oud en bij Peil.nl 1 dag.

Laatste Peilingwijzer en de laatste peilingen van de 5 bureaus die erin zijn meegenomen

percentage van die peiling	Peiling-wijzer 18 dec	I&O 19 nov	Baro- meter 7 dec	Stem- ming 27 nov	TNS Nipo 4 dec	Peil.nl 17 dec
D66	9,9%	8,6%	10,9%	8,0%	11,2%	9,3%
CDA	9,7%	7,9%	12,1%	7,9%	11,2%	9,3%
GroenLinks	8,0%	8,0%	7,5%	9,9%	7,3%	9,3%
SP	8,8%	10,0%	7,9%	10,5%	10,0%	7,3%
PvdA	8,0%	11,2%	7,5%	8,0%	4,8%	6,7%

*50PLUS is in dit overzicht niet meegenomen omdat deze partij op 18 december op 1,3% achter de kleinste partij stond..

Inmiddels is van 4 van de 5 bureaus een recentere uitslag bekend. Alleen van De Stemming is dat (nog) niet het geval. Hieronder de uitslagen van die 4 bureaus.

Uitslagen van peilingen die bekend zijn geworden na de samenstelling van de Peilingwijzer op 18 december

percentage van die peiling		I&O 28 dec	Baro- meter 22 dec	Stem- ming 27 nov	TNS Nipo 22 dec	Peil.nl 15 jan
D66		9,9%	11,9%	geen	8,7%	9,3%
CDA		7,9%	11,8%	geen	8,7%	10,7%
GroenLinks		12,0%	8,7%	geen	8,7%	10,7%
SP		7,4%	7,0%	geen	8,7%	7,3%
PvdA		10,5%	6,5%	geen	7,4%	6,7%

Onderstaand de verschillen van die laatste peiling van die 4 bureaus met de score van de laatste peiling voor de datum 18 december. Er staat ook een gemiddelde verschuiving, waarbij gedaan is alsof De Stemming ongewijzigd is gebleven. GroenLinks is dan 1,6% gestegen, SP is 1% gedaald en de andere 3 zijn weinig veranderd.

Verskil tussen de laatste peiling na 18 december en de peiling die nog meegenomen is in de Peilingwijzer van 18 december

<i>percentage van die peiling</i>	Gemid. stijging/daling	I&O 28 dec	Barometer 22 dec	Stemming 27 nov	TNS Nipo 22 dec	Peil.nl 15 jan
D66	0,0%	1,3%	1,0%	geen	-2,5%	0,0%
CDA	-0,3%	0,0%	-0,3%	geen	-2,5%	1,4%
GroenLinks	1,6%	4,0%	1,2%	geen	1,4%	1,4%
SP	-1,0%	-2,6%	-0,9%	geen	-1,3%	0,0%
PvdA	0,2%	-0,7%	-1,0%	geen	2,6%	0,0%

Hoewel de berekening wat complexer is dan alleen via gemiddeldes, kan ik wel een schatting maken van de score van de Peilingwijzer als die vandaag bepaald zou worden op het gemiddelde van de veranderingen bij de meest actuele peilingen van de 5 bureaus van dit moment. En daaruit blijkt dat D66, CDA en GroenLinks heel dicht bij elkaar liggen. (De grootste impact op deze uitslag hebben trouwens de laatste peiling van I&O en TNS Nipo gehad, de meest infrequente peilingen van deze 5).

<i>percentage</i>	ting Peilingwijzer op 15 jan
D66	9,9%
GroenLinks	9,6%
CDA	9,4%
PvdA	8,2%
SP	7,8%

Wat gaat dit nu betekenen voor de keuze van de 4 partijen voor het RTL-debat? Allereerst is het belangrijk welke datum RTL heeft bepaald waarop de keuze gemaakt gaat worden. Dat lijkt ergens begin februari te zijn, maar is nog niet gepubliceerd.

Maar, zoals hierboven al blijkt, heeft het moment waarop de 5 verschillende peilingen worden uitgevoerd een behoorlijk effect op de uitslag van de Peilingwijzer, zeker nu de scores zo dicht bij elkaar liggen. Komt I&O en TNS-Nipo nog met een peiling voor die datum en zo ja wanneer. Welke datum komt de peiling van De Stemming voor de maand januari?

En het grootste probleem kan ik het beste duidelijk maken met de scores van I&O en TNS-Nipo bij hun laatste twee peilingen voor D66 en PvdA. I&O liet een daling van 0,7% zien TNS Nipo een stijging van 2,6%. (Dat kan niet allebei waar zijn. Bij Peil.nl bleef over die periode de PvdA stabiel.). En bij D66 was het ongeveer omgekeerd. (Ook daar gaf Peil.nl een stabiele score aan). Het effect van deze verschillen heeft echter wel de consequentie van ongeveer 0,5% voor beide partijen.

Als 1 van de bureaus met hun laatste peiling voor de cruciale Peilingwijzer voor de keuze van de 4 deelnemende partijen voor het debat, bij 1 of meer van de 4 partijen ook zo een -onwaarschijnlijke- stijging of daling laat zien, dan kan dat nu net bepalend zijn voor het al dan niet deelnemen aan het RTL-debat.

Deze bevindingen liggen in lijn met mijn eerder geuite kritiek op de Peilingwijzer, en dan met name de invloed van de verschillende frequentie van de deelnemende peilingen (en bij sommige bureaus de onwaarschijnlijk grote stijgingen of dalingen tussen twee peilingen).

Maar er is nog een belangrijk punt. Peilingwijzer geeft de cijfers met marges naar boven en onder. Bij deze 5 partijen is de marge bij Peilingwijzer 3 of 4 zetels (2 a 2,5%). Te groot naar mijn mening, maar dat is weer een andere discussie, die ik elders al heb ingezet.

Maar als je rekening houdt met die marges (en dat is wat Peilingwijzer zelf zegt dat je moet doen) dan liggen 4 partijen binnen die marges. Alleen de SP op dit moment niet, maar als bij voorbeeld I&O nog met een peiling komt waarbij de SP weer 2,6% stijgt dan ligt ook de SP binnen die marges.

Ik heb geen "oplossing" voor deze situatie van het bepalen van de debat-deelnemers (alhoewel het alleen baseren op de wekelijkse peilingen van Peil.nl veel van de beschreven problematiek ondervangt ;-)). Maar het is belangrijk voor alle betrokkenen te weten op welke wankelende basis de keuze van de 3e en 4e partij bij het debat is gebaseerd, terwijl het best eens de meest cruciale beslissing zou kunnen zijn van deze verkiezingen. (Hoe denkt u dat in 2012 de verkiezingen zouden zijn verlopen als de PvdA/Diederik Samsom niet had meegedaan aan het RTL-debat? Mijn inschatting is dat VVD en PvdA dan samen niet genoeg zetels hadden gehaald om een kabinet te vormen!).

En bij deze verkiezingen luistert het allemaal nog nauwer dan voorheen, omdat het electoraal zo gefragmenteerd is en er zes partijen zijn die onderling met zes zetels verschil op de 3e tot en met 8e plaats liggen.